

ELOFIZETES

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 180 Lei.
Fél évre ... 90 Lei.
Egy negyed évre 45 Lei.
Egy óra ... 15 Lei.

Hirdetések
árazás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egykori
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 333.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat

Bulvardul Regela Ferdi-
nand I. (Jóssei tőh.-ut) 22.

TELEFON-SZÁM 156

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Staubert József.

Csütörtök, október 6.

Fel lehet mondani.

Irta: Dr. Steintzer Pál,

az Aradi Háztulajdonosok Szövetségé-
nek ügyésze.

Az Aradi Közlöny 1921. szeptember 18-iki számában az új lakbérleti törvény és az ezt kiegészítő végrehajtási utasításból kimutattam, hogy a háztulajdonos bérlőjével szemben felmondási jogával feltétlenül élhet.

Ezen méltán feltűnést keltő cikkem több oldalról meg lett támadva, különösen azok részéről, akik nem tudnak megnyugodni és beletörödni abba, hogy a háztulajdonosnak nemcsak kötelességei, hanem jogai is vannak, akik nem tudnak beletörödni abba, hogy a házak felett nem ők rendelkeznek és ezzel előidézték azt az állapotot, amely veszedelmesen hasonlított a bolsevizmushoz.

Fényes elégtételül szolgál az Aradi Háztulajdonosok Szövetségének, hogy Orezeanu Romulus, a tegnapi napon megalakított lakásbérleti hivatal elnöke Bucurestiből jövet, kijelentette, hogy a háztulajdonosnak — kivéve azon eseteket, midőn a bérlővel határozott időre kötött írásbeli szerződése van — minden bérhelyiségre nézve akár lakás, akár üzlethelyiségről van szó, feltétlen felmondási joga van. Ez törvény, amelynek a bérlő, bármily nehezebbre esik is, alávetnie kell magát.

Ugyanezen cikkben a most már vita tárgyává sem tehető törvényes intézkedések folytán kifejtettem, hogy a háztulajdonos és bérlő között a következő helyzet áll elő: „Amennyiben a háztulajdonos lakójával a házberre vonatkozólag megállapodásra nem jut, a háztulajdonos lakójának felmond és ha a lakó tovább ott akar maradni, úgy a törvényi. cikke értelmében a lakbérleti hivatal a helyiséget neki újból bérbeadhatja, természetesen a törvényben megállapított bér mellett. A lakbérleti hivatal elnökével történt megbeszélés után az érvényben levő törvény és rendelet értelmében a fenti kijelentésemet oda módosítottam és illette a törvény szerint a helyzet az, hogy a háztulajdonos midőn bérlőjével szemben az őt törvényesen megillető feltétlen felmondási jogával él, az ekképp megüresedő bérhelyiséget a „Regulamentul” 15. §-a értelmében a lakbérleti hivatalnál írásban bejelenti, a 16. § értelmében feltűnteti a megüresedő bérhelyiség részletezését, a követelt hért, azt az időt, amikor a bérhelviség megtekinthető és mindazt, aminek a megismerését a bérlőre nézve szükségesnek tartja. A 18. § értelmében a hivatal a bérbeadó helyiséget, a kért bérösszegeket, a hivatalos helyiségben való kifüg-

gesztés, valamint azon újságok után, melyek erre díjmentesen vállalkoznak, közhírré teszi.

A régi bérlő, de bárki más is, aki a kérdéses helyiségre reflektál, a lakbérleti hivatalhoz írásbeli kérvénnyel tartozik fordulni, a mely hivatal a beadott kérvények felett az érdekelt felek megidézésével tárgyalást tűz, melyben a rendelet 37. §-a szerint megállapítja a törvény értelmében a lakbéréket, és az igénylők között elintézi, hogy a kérdéses helyiséget kinek adja ki. A rendelet 22. §-a

értelmében a bizottság ama határozatának, amely a kibérlést elrendeli, tartalmaznia kell a szerződés kötéshez szükséges elemeket, sürgős esetekben pedig határidő tűzendő ki, mely alatt a szerződés kiállítandó. Amint a kibérlési határozat végleges lett, a felek kötelesek a szerződést kiállítani és azt láttamozás céljából a hivatalnak bemutatni, a törvény 17. §-ában előirt illeték befizetéséről szóló hivatalos nyugta csatolásával. A szerződés 1 évre kötetik.

Kéri Pált kötél általi halálra ítélték

Fényes Lászlót felmentették. — Kihirdették az ítéletet a Tisza-perben

A budapesti büntető bíróság 5 hónapi tanácskozás és körülbelül 2 heti szünet után ma végre kihirdette az ítéletet abban a nagyszabású bűnperben, amelyet gróf Tisza István meggyilkolása ügyében tettek folyamatba. A négy vádlott és nemcsak az egész magyar közvélemény, hanem az egész világ is feszült érdeklődéssel tekintet a budapesti törvényszék tanácsa felé. A tárgyalás berendezése után megindultak a kombinációk, vajjon milyen lesz az ítélet? Jogász körökben az a vélemény alakult ki, hogy a bíróság Fényes László újságíró, a fanatizmusában rossz útra tévedt politikust fel fogja menteni a gyilkosság vádjától, mert a hosszú ideig tartó tárgyalás során egyetlen dokumentum sem merült fel Fényes László bűnössége mellett. A büntető törvényszék ma kihirdetett ítéletében csakugyan felmentette Fényes Lászlót, ellenben kötél általi halálra ítélte a nagy pör másik újságíró vádlottját: Kéri Pált. Az ítélet kihirdetéséről budapesti tudósítónk a következőket táviratozza:

A halálos ítélet.

Néhány nappal ezelőtt közlemény jelent meg a budapesti lapokban, hogy a büntető törvényszék a Tisza pör ítéletét október 5-én reggel hirdeti ki. E közlemény hatása alatt már napokkal ezelőtt megrohanták a királyi ügyészséget belépő jegyekért, amelyeket hamarosan elkaptak. Ma reggel már 9 órakor zsufolásig megtelt a tárgyalóterem érdeklődő közönséggel, amely a legfeszültebb izgalomban várta az ítélet kihirdetését. Dél előtt háromnegyed tizenegy órakor vonult be a bíróság Gádó István főtárgyalási elnök vezetésével. Ekkorára szuronyos örök

között a vádlottak is ott voltak a főtárgyalási teremben és elfoglalták helyüket a vádlottak padján. Gádó István főtárgyalási elnök felállt. A vádlottak, védők és az egész közönség állva hallgatta az ítéletet, amely a következő:

A budapesti büntető törvényszék Kéri Pál 39 éves izraelita vallású hírlapíróit mint felbujtót a gyilkosság büntetében kötél általi halálra ítélte, Gaertner Marcell izraelita vallású mérnököt, mint bűnsegédet a gyilkosság büntetében 14 évi fegyházra és tíz évi hivatalvesztésre ítélte, vizsgálati fogságából egy évet és 16 napot kitöltöttnek vett. A bíróság úgy Kéri Pált, mint Gaertner Marcellt 18,863 korona bűnügyi költségben is elmarasztalta, de ezt a pénzbüntetést behajthatatlannak jelentette ki.

A büntető bíróság bizonyítékok hiányában Fényes László hírlapíróit és Vágó-Wilhelm Jenőt a vád és következményei alól felmentette és mindkettőjük szabadlábra való helyezését rendelte el.

Az ítélet kihirdetését Kéri Pál a bajuszát simogatva, mosolyogva fogadta. Bizonyára azért, mert tudta, hogy az orosz szovjetkormányval kötött revall egyezmény értelmében ő is a kiadandó 415 magyar kommunista között szerepel. A közönség az ítélet éljenzéssel fogadta, majd az elnök figyelmeztetésére ismét elcsendesedett. Ezután az ítélet terjedelmes megindokolása következett.

Politikai gyilkosság volt.

Az ítélet indokolása a következőket mondja: Kéri Pál és társai megölték gróf Tisza Istvánt, mert benne látták a világháború okozóját és a forradalom vívmányai

megegyezésének akadályát. A gyilkosság tehát politikai bűntett volt. A legszélesebb mederben lefolytatott főtárgyalás nem igazolta azt a feltevést, hogy gróf Tisza Istvánt kóbor katonák gyilkolták meg, továbbá azt a feltevést sem, hogy a gróf Károlyi Mihály és társai által megalakított Nemzeti Tanács határozta volna el a gyilkosságot. A bíróság kizártnak tartja, hogy ez a testület gróf Tisza István meggyilkolását egyáltalán tervezte volna. A bíróság utal arra, hogy Friedrich Istvánnak a közvádó teljes elégtételt szolgáltatott Fényes Lászlóra sem lehetett rábí zonyítani, hogy a gyilkosság elhatározásáról tudott volna.

Eztúán a tanuvallomásokat boncolja az indokolás és rátér Kéri Pál szerepére. Gróf Tisza István meggyilkolását 1918. januárjában a szocialdemokrata párt szélső bal szárnya határozta el. Földalatti szervezkedése alkalmával a bal szárny megállapodott gróf Tisza Lukachich és más közéleti nagyságok meggyilkolásában. E tárgyalások következménye volt a Lékai Leitner féle merénylet gróf Tisza ellen. Megállapítást nyert, hogy Csernyák Imre jelölte ki a gyilkosság résztvevőit és a gyilkosság tervezőjének Kéri Pált jelölték meg. Kéri Pál a gyilkosok előtt ismertette a Roheim villa tervrajzát, kijelölte az emberek helyét és feladatát. Gróf Tisza lakásánál először Kéri szállt ki az autóból és a villa felé ment. Az autók addig várakoztak. Amikor Kéri megnyugtató jelentésével visszatért, a többiek is kiszálltak az autóból és két csoportban a villába mentek. Az első csoportban azok voltak, akiknek a lakásba kellett bemenniük, ezek: Pogány József, Dobó István, Hiltner Sándor, Sztankovszki Tibor és Csernyák Imre. A másik csoportban a többiek voltak, akik hátrább maradtak. Az indokolás ezután részletesen körüírja gróf Tisza meggyilkolását, amely a tárgyalás során annyiszor szóba került.

Az ítélet szövege.

A Tisza perben hozott ítélet szövege a következő: A magyar állam nevében! A budapesti kir. büntető törvényszék Kéri Pál 39 éves, Budapesten született izraelita, nőtlen, gimnáziumot és kereskedelmi akadémiát végzett, yagyonatlan hírlapíró a Btk. 69. paragrafusának 4. pontja szerint mint felbujtót, Gaertner Marcell

37 éves izraelita, nős, állítólagos vegyész-mérnököt mint a Btk. 69. paragrafusának 2. pontja szerinti bűnségét *bűnségnek mondja* a Btk. 278. szakaszában meghatározott gyilkosság büntetében, inett Kéri az időközben megszökött Csernyák Imrével *gróf Tisza megölését előre elhatározta*, a gyilkosság módjait, helyét, idejét és összes körülményeit Csernyákkal megvitatta, kikereszte a tett végrehajtására alkalmas egyént *Dobó István, Horváth-Sanovics Tivadart, Müller* másnéven *Kündekker* tengerészt tervének megnyerését, rábeszéléssel aggályait eloszlatni igyekezett, majd 1918. október 31-én délután 4 és 5 óra között az Astória szállóban nevezettekkel, továbbá *Pogány Józseffel, Hüttner Sándorral, Sztanykovszki Tiborral, Gaertner Marcellal, Láng* nevű zászlóssal és *Müller* tengerésszel Csernyák és mások jelenlétében a gyilkosság tervét részletesen ismertette, a szerepeket kiosztotta, őket Csernyákkal automobilon Tisza lakásáig kivezette, amely magatartásával, kérdésével, kijelentésével rábeszéléseivel és a helyszínen való megjelenésével nevezettek előre megfontoltan rábírta Tisza megölésére. Gaertner Marcell 1918. október 31-én 11 óra tájban előzetes megbeszélés értelmében Tisza lakásának környezetét kikémlelvén, Tisza hollétét megtudakolta, ugyanazon délután 4 és 5 óra között az Astóriában Kérinél megjelent, ott az összegyűlttel a Tisza megölésére vonatkozó megbeszélésen résztvett, velük Tisza lakására kiment, a Kéri által neki kiosztott szerepe szerint a villa előcsarnokában őrt állt, amely cselekménye előre megfontolt szándékkal bűnséggé vált. Ezért a bíróság Kéri Pált előre megfontolt szándékkal gyilkosságra való felbujtás büntetéseért *kötél általi halálra*, Gaertner Marcellt, mint bűnségét 14 évi fegyházra ítélte.

Ezután következett az ítéletnek *Fényes Lászlóra és Vágó-Wilhelm* Jenőre vonatkozó része.

Az ítélet kihirdetését halk éljenzés követte.

— Eljen az elnök! Eljen a bíróság! hallatszott a közönség köréből.

Kéri arcán fáradtság, majd megdöbbenés látszott. Fényes László megiepi komolysággal fogadta az ítéletet. Vágó-Wilhelm színészkedve tekintett körül, míg Gaertner Marcell betegesen mosolygott, majd ledőlt bámult a hallgatóságra.

— **Uj rendszer a postautalványoknál.** *Bucurest.* A postavezérgazgatóság megtette a szükséges intézkedéseket a csökk- és virmentforgalom bevezetésére. E célból több bankkal megállapodást létesítettek. Uj rendszert szándékoznak bevezetni a postautalványforgalom terén is, a madridi konferencia határozatai alapján.

Az ügyvédi kamara nem vett fel három regatbelli bírót.

Balteanu, Pavellanu és Dela Decuira bírók elutasított kérelme

Ma délben az aradi ügyvédi kamara nagyfontosságú átiratot intézett az aradi törvényszék elnökségéhez. Az ügyvédi kamara vasárnap választmányi ülést tartott és több új tag felvétele felett döntött. Az ügyvédi kamara kötelekébe való felvételüket kérték *Balteanu* Fag volt táblabíró, dr. *P. Pavellanu* volt táblabíró az árellen őrző bizottság volt elnöke és *Dela Decuira* crajovai bíró. A három regatbelli bíró Aradon szándékoztak ügyvédi irodát nyitni. Az ügyvédi kamara dr. *Marsieu* Justin elnöke alatt rövid vita után *elutasította a három bíró felvételi kérvényét.* Az ügyvédi kamara érdekesen indokolja az elutasító végzést. Az ügyvédi kamara tudvalegoleg rendeletet kapott a bucarestii kormánytól, hogy a regatbelli ügyvédek, akiknek képzése tudvalegoleg alatta áll az erdélyieké, fel kell venni a kamara kötelekébe. Az aradi ügyvédi kama-

ra azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy csak azokat a regatbelli ügyvédeket veszi fel tagjai sorába, akik már eddig is valamelyik regatbelli ügyvédi kamarának tagjai voltak. Dr. *Pavellanu*, *Balteanu* Fag és *Dela Decuira* nem tudták igazolni azt, hogy már folytattak ügyvédi praxist, mindössze egy dekretumot tudtak felmutatni bírói kinevezésükről. Az ügyvédi kamara azonban ezt nem fogadta el és nem vette fel tagjai sorába a három bírót, akik ily módon nem folytathatnak ügyvédi gyakorlatot Aradon. Az ügyvédi kamara megküldte a gyűlés jegyzőkönyvét az aradi törvényszék elnökségének azzal a megjegyzéssel, hogy a jövőben is ehhez az elvi jelentőségű döntéséhez tartja magát és csak azokat a regatbelli ügyvédeket veszi fel tagjai sorába, akik már folytattak a regatban ügyvédi gyakorlatot.

Irodalom és művészet.

* **Szerencsétánc.** Ma este hetedszer kerül színre a színház rendkívüli nagy sikert aratott ujdonsága, a Szerencsétánc operett. Oly nagy az érdeklődés a közönség körében a darab iránt, hogy az igazgatóság a jövő héten ismét műsorra tűzi a remek láncos és mulattató darabot.

* **Az Ördög** *Bucurestiben.* A bucarestii Teatrul Regina Maria, melyben most *Bulandra* direktor társulata játszik, magyar bemutatóra készül. A jövő héten kerül színre *Molnár Ferenc* „Ördög”-e, melynek címszerepét maga *Bulandra* fogja játszani. Az „Ördög”-öt már többször adták elő *Bucurestiben*, ebben a színházban azonban most kerül színre először.

* **Buzavirág.** Ma lesz a házi főpróbája *Bus Fekete* László nagysikerű ujdonságának, amely ujdonság péntek, szombat és vasárnap kerül színre. Főszerepeket *Harmath Józsa, Kiss Mariska, Keleti Gizit, Benkóné, Sipos, Kallós, Mészáros, Tompos, Ács Mihály* és *Gyarmathi* játszik. E kiváló darab az elmúlt idényben *Budapest*en az összes prózai darabok között a legnagyobb sikert aratta úgy, hogy már második esztendeje van műsorán. Az aradi szereplők *Kallós József* vezetésével annyi próbát tartottak, hogy az előadás méltó legyen a kitűnő darabhoz.

* **Aludár nem számít.** A kedves ifjuságnak előkészítet. szerett szombat délután kerül színre először az aradi színházban. A darab zenéje, kedves táncai és énekszámai nagy gyönyörűsége lesz az apróságnak. Az operett a legkedvesebb bohócai tárgy, amely mindenütt nagy sikert ért el. Jegyek nagy számmal lettek váltva és kaphatók ma a színházi pénztárnál.

* **Salgó Piroka,** az aradi származású zongoraművész október 15-én tartja egyetlen hangversenyét. Jegyek *Blochnál*.

* **A buta ember** vasárnap délután. Az idei színi idény nagysikerű vigiátéka a *Buta ember* kerül színre vasárnap délután a főszerepekben *Korbuly Zsuzsa, Keleti Gizit, Gömöri Emma,*

Sipos, Darvas, Kallós, Selmezi, Inke és *Ács Mihályal.*

* **Mohora Magda és Deutsch.** *Mohora Magda*, a tünneményes hangu drámai szopránénekesnő és *Deutsch Hilda* pálya díjat nyert bécsi zongoraművész, *Leschetitzky* volt legjobb tanítványa, október 8-án tartják hangversenyüket a Kulturpalotában. Műtán ez az első hangverseny az új szezonban, az érdeklődés igen nagy. Jegyek *Bloch-cégnél* kaphatók.

MOZI. * **A milliómos estebédje** az *Apollóban.* Nagy siker kísérte az *Apollóban* a *Milliómos estebédje* című hatalmas amerikai társadalmi dráma bemutatóját, amit főképpen meséjének fordulatos voltával és a kiállítás bámulatos ragyogásával ért el a film. *Dornegie* milliómos híres bankettjeiről és egy karácsonyi bankettre, hogy annak eredetiségét biztosítsa, meghívja *New York* legveszedelmesebb befőrőjét, *Mornyit*, aki egy ízben megmentette a milliómos lányának *Dianának* az életét, felhasználva a hasonlatosságát *Rip befőrő- királyhoz*, szintén a meghívottak sorába csempészeti magát. A befőrők a banketten zsarolás céljából elakarják rabolni *Dianát*, de az ál-Rip megfusítja szándékukat. Ekkor jutalmul elnyeri a szeretett *Diana* kezét. A kép, amelynek csak vázlatos kivonata a fenti elbeszélés, fordulataival elsőrendű szórakozást nyújt, eltekintve attól, hogy egyes felvételei valóságos látványosság számba mennek. Csak csütörtökön marad az *Apolló* műsorán.

* **Az élet álarca az Urániában.** Egy méreteiben hatalmas olasz drámában volt alkalma az *Uránia* közönségének viszonzítani szeretett művésznőjét, *Almiranti Manzini* alakításával igazolja az irányában tanúsított érdeklődést és igazán nagy és meleg sikert aratott. Maga a filmese egy roppant izgató szerelmi történet tárgya, amelynek keretében a féltékeny férj szeretett asszonyát akiről megtudja, hogy megcsalja, egy kis faluban dugja el és magát feláldozandó feljelenti saját magáért, mint felesége gyilkosát. A sors szégye folytán az asszony szeretője védi meg a férjet és pedig hatással, mert a törvényszék felmenti. Hazatérve, otthon

találja feleségét, aki megszökött falusi fogságából, ekkor kibékülnek és elutaznak a rossz emlékü városból. Az olasz mesék szenvedélyessége nyújt itt elsőrangú élvezetet és ha vesszük *Almiranti Manzini* alakítását a főszerepében, megtaláltuk az őszinte sikernek a titkát. A képet csak csütörtökön vetíti még az *Uránia*.

* **A lengyel zsidó az Urániában.** Előzetes jelentésképen közöljük, hogy az *Uránia* színház pénteken mutatja be *Erckmann Chatrian* világhírű regényét, a *Lengyel zsidót*, amelynek örökségségei feledhetetlen benyomásokat hagyott a szemlélő lelkeben.

A város nem lehet olcsóbb mint a falu.

(Ujból maximálni kell az árakat.)

A belügyminiszteriumtól ma rendelet érkezett a városhoz, amelyben felhívja a belügyminiszter a vármegye prefektusát és a város főpolgármesterét, hogy legrovidebb időn belül a városban és a megyében karöltve maximálják az összes élelmicikkek, vendéglők és kávéházak árait. A rendelet kimondja, hogy a községekben mált árak nem lehetnek drágábbak mint a városban, nehogy a községi termelők ennek következtében ne hozzák be a terményeiket. A kávéházakra és vendéglőkre vonatkozólag továbbra is meghagyja a rendelet a három kategóriát.

A második feleség.

(A bigámival vádolt tisztviselő.)

Ma délben, mikor a törvényszéki hivatalnokok már ellávoztak hivatalaikból, sovány, érdekes külsejű asszony jelent meg az ügyészségi fogház épületében. Bátorlanul tekintgetett jobbra-balra. Apró kifejezéstelen szemei nyugtalanul fürkésztek az ajtó feletti névjegyeket. Egy szolgálóhoz fordult felvilágosításért és előadta, hogy *Bumbek Petrunak*, a bigámival vádolt sigeftulmarmaticai-i hivatalnoknak második felesége. Férjével szeretne beszélni. A fogházor az ügyészségre utasította a sápadt arcú asszonyt. Hosszas könyörgés után felhozták a fogházból *Bumbek*et főként azért, hogy szembesítsék második feleségével. A vizsgálóbíró előszobájában találkozott a furcsa házaspár. *Bumbek*en szürke betétes cipő volt, amiből a fogház szabályai szerint hiányzott a zsinór. *Nadrágja* kitérdesedett a hosszas rabságtól. Savószerű szemei az energiátlanúság jelképét mutatták. Bátorlanul állt meg az asszony előtt. De az sírni kezdett és minden megbocsájtóan ölelte meg, olyannyira hogy a fogházornek kellett félbeszakítania a gyöngéd családi jelenetet. Az asszony elmondotta, hogy nem tudott arról, hogy *Bumbek*nek már volt felesége. Ő soha ilyesfélét nem is kérdezett *Bumbektől*, a többi tanu, akiket kihallgatott a vizsgálóbíró az ügyben, legelőbbnyire terhelően vallottak *Bumbekre*, aki szerintük könnyelmű, léha, karakter nélküli ember, rosszhiszeműen nősült másodszor és nem rajta mulott, hogy harmadik házasságkötése nem sikerült. *Bumbek* Péter második felesége kijelentette a vizsgálóbíró előtt, hogy nem haragszik *Bumbekre*, aki, ha kiszabadul, szabályszerűen beadja első felesége ellen a válókeresetet. Kérni fogja a miniszteriumot második házasságának érvényesítésére.

Uj amnesztia Magyarországon.

(Kegyelem a forradalmároknak.)

BUDAPEST. Horthy Miklós magyar kormányzó leiratára a magyar kormány törvényjavaslatot terjeszt a nemzetgyűléshez új amnesztiáról, amely a forradalmakban elkövetett politikai büncselekmények legnagyobb részére kiterjed. A készülő új amnesztia rendelet értelmében kegyelmet kapnak azok, akik mint a forradalmi korszakok alkalmazottai a forradalomban olyan cselekményeket követtek el, amelyeket felső utasításra voltak kénytelenek megtenni. Amnesztiában részesülnek azok, akiket lázadásért, izgatásért, felsegértésért, hatóság elleni erőszakért, magánlaksértésért és zsarolásért ítélték el. Az amnesztia kiterjesztendő cselekményekre arra való tekintet nélkül, hogy büntetésük milyen nagy. Nem kapnak kegyelmet azok, akik gyilkosságot, vagy más súlyos büncselekményt követtek el. Az amnesztia rendelet megemlékezik az internáltakról is és úgy intézkedik, hogy az internáltakat szabadlábúra kell helyezni, az internáló táborokat pedig véglegesen fel kell oszlatni.

BUDAPEST. Az amnesztia-rendelet ügyében a *Magyar Hírlap* tudósítója kérdést intézett illetékes helyeken és mindenütt azt a választ kapta, hogy az új amnesztia rendeletről nem tudnak semmit.

Az árak örült tánc.

(Hogy drágul meg minden Bécsben?)

BÉCS. Egy nap sem mulik el, hogy a drágaság ne emelkedjék. A múlt héten még csak 10—15. de legfeljebb 30 százalékos ár-emelkedésekről volt szó, tegnapi azonban az összes közszükségleti cikkek árai minimálisan 100 százalékkal emelkedtek. A cukorközpont hivatalos értesítése szerint október 10-től kezdődőleg a kristálycukor árát 236 koronára, a kockacukorét 266 koronára emeli fel. Indokolás: a külföldi fizetési eszközök drágulása. Megmozdultak a pékek is, úgy, hogy a hatósági kenyér árát 17 korona 80 fillérre, a sajtát sütésű fehér kenyér árát 43 koronáról 53 koronára emelték fel kilogrammonként. Egy hektoliter hét fokos sör a gyárban 3500 korona. Egy fél literes palack sör ára 24 korona. 12 fokos hordó világos sör 4800, barna 5000 korona hektoliterenként. Ilyen sör egy fél literes palackkal 34—36 korona. Ezek az árak körülbelül 100 százalékkal drágábbak az eddigiekénél. Egy liter petrolium ára 38 korona lett. Amit pedig a kereskedők a kondenzált tej, hus, ruhák cipő, kalap, nyakkendő, gallér stb. árával műveltek, az már az árak örült tánc. Valóságos haláltánc.

BÉCS. Az általános áremelkedéssel a hatósági üzemek is emelték az áraikat. Így a közuti villamos is nem kevesebb, mint ötven százalékkal emelte viteldijait. Egy szakaszjegy árát 15 koronában állapították meg s ezzel arányban a többi jegyek árait is.

Berzeviczy Albertet kiutasították birtokáról

(Diplomáciai eljárás egy cseh zsupán miatt.)

UNGVÁR. Berzeviczy Albert v. b. t. t., volt magyar közoktatásiügyi miniszter és az egykori magyar képviselőház volt elnöke mint egy három héttel ezelőtt szabályszer utlevéllel Sáros megyében lévő nagyterjedésű birtokára ment nyaralni. Berzeviczyt azonban két heti otttartózkodás után Brezny sárosi zsupán rendelkezése az indokolással, hogy magyar állampolgár, kiutasították a csehszlovák köztársaság területéről. Berzeviczy a kapott kiutasítási parancs értelmében azonnal elhagyta a csehszlovák köztársaság területét és visszatért Budapestre. Első útja a budapesti csehszlovák konzulátushoz vezetett, amelynek szabálysze-

rű utlevéllel tartózkodott Sárosban és panaszt emelt Brezny zsupán ellen, aki önkényűleg megváltoztatta a csehszlovák konzulátus tartózkodási engedélyét. A budapesti csehszlovák konzulátus azonnal felelősségre vonta Brezny zsupánt. A csehszlovák konzulátus Prágában is orvoslást, illetve elég tételt kért, ahol egyidejűleg Tahy magyar követ és a francia diplomácia csehszlovákiai képviselője is erélyes intervenció formájában magáévá tette ezt az immár nagy port felverő ügyet.

BUDAPEST. Örgróf Pallavicini Györgyöt, aki vadászatra ment sándorfalvi birtokára a cseh hatóságok kiutasították.

Eljárás az aradi nemzeti párt vezetői ellen.

(A meg nem engedett gyűlés miatt.)

Beszámolt az Aradi Közlöny az aradi nemzeti párt tegnap megtartott üléséről. Az ülésnek következményei lesznek az összehívókra nézve, mert kiderült, hogy a felsőbb fórumok engedélye nélkül tartották meg azt. A gyűlés egybehívói ugyanis két nappal a gyűlés előtt kérték engedélyt ennek megtartására Radu Pancu prefectustól. A prefectura a bejelentést az idő rövidsége miatt nem vette tudomásul és Radu Pancu prefectus arról értesítette a gyűlés összehívóit, hogy a bejelentés nem felel meg a VI. hadtest első rendeletében körülírt követelményeknek s így a kérelmet jóváhagyás végett nem is továbbítja a timisoarai divízióhoz. A nemzeti párt ennek ellenére megtartotta gyűlését. Ezért, mint illetékes helyen kijelentették, megindítják az eljárást a gyűlés összehívói ellen, mert Aradon még mindig a II-ik számú katonai parancs van érvényben, amely szerint gyűlést csak akkor lehet megtartani, ha azt az illetékes polgári és katonai hatóságok engedélyezik.

Megvan az egyezés Bohus báróék és az ujszentannaiak között.

Érdekes tárgyalást tartott ma délelőtt az aradi királyi törvényszék keretében működő agrárreform bizottság. Azok az ujszentannai földművesek ugyanis, akik Bohus báróék 275 holdas ingatlanát megvették, mint ismeretes, teljesen föld nélkül maradtak, mert az ő földjeiket az agrárreform bizottság a sirlai (világosi) parasztnak juttatta. Az ujszentannai sváb gazdák kérésére vette tárgyalás alá ma délelőtt ismét az agrárreform bizottság dr. Barbura Sever elnöklése alatt az ügyet, hogy valamiképpen megegyezést létesítsen a háborúskodó felek között. A tárgyalás folyamán báró Bohusék egyezsége kötöttek a sirlai és az ujszentannai paraszttal. Az egyezés szerint az ujszentannai svábok birtokukba veszik a már

általuk megvásárolt 275 hold földet. Bohus báróék cserébe felajánlották, hogy az agrártörvény által számukra meghagyott 200 hold földből kielégítik a sirlai parasztnak, akik azt kényszerbérletbe veszik. A felek egyezségét az agrárbizottság jóváhagyta. Most már csak a miniszteriumtól függ, hogy a Bohus báróék elleni bünygyben az eljárást megszüntetessék. Vagy is, ha a miniszterium jóváhagyja Bohus báróék birtokeladását az ujszentannai parasztnak részére, akkor a bünygyi eljárásnak nincs helye.

LEGUJABB.

Anglia nem akarja.

PARIS. Az itteni lapok azt írják, hogy Anglia nem járul hozzá Della Torretta olasz külügyminiszter közvetítéséhez. Anglia nem tartja kívánatosnak, hogy Ausztria és Magyarország szabadkézzel jelenhessenek meg Velencében, hogy ott az agresszívabb fél engedményeket csikarhasson ki a gyengébből. Kívánatos, hogy az összejövetelnek csak tanácskozó jellegű kölcsönözzenek s a végleges döntést a nagykövetek tanácsának tartásuk fenn. Sajnálják Ausztriát, hogy saját jogainak védelmében annyi féltékenységet tanúsított.

Ausztria meg van sértve.

BÉCS. Itt az antant-bizottság magatartásában egyenes sértést látnak nemcsak Ausztriával, hanem Csehországgal és Jugoszláviával szemben is. Az antant-bizottság eljárásával nemcsak nyugtatta meg a szomszéd államokat, hanem arra bátorította a magyarokat, hogy a „budapesti tűzészket újabb lánggal szítsák.” Bármiben is állapodjanak meg Velencében, a magyar kormány a megállapodást nem tartja be mint az eddigieket sem. A helyzet kulcsa a felkelőknél van. Az olaszok közvetítése útját vágta Benes közvetítésének, amely több kilátást ígért. Ezért kétszerez felelősség terheli az antant államait a konfliktus gyors elintézéséért.

Mit írnak Párisban?

PARIS. A Temps szerint a magyar kormány el van tökéve arra, hogy ne engedje a nyugatmagyarországi kérdést politikai szenvedélyek játékvá válni. Budapesten Benes közvéleményének balsikerét armányoknak tulajdonítják, amelyeket Belgrádból szűtek Prága el-

len. Friedrich hárijánoskodását nem szabad komolyan venni. Friedrich újra csak kompromittálja magát. A burgenlandi köztársaság proklamálása az osztrák sajtó koholmánya. A magyar sajtó élénken üdvözlöi Della Torretta intervencióját.

HIREK.

— **Bejelentés összeírás.** E hó 6-án csütörtökön jelentkezni tartoznak: I. rendőrkerületben: Str. Gheorghe Jonescu (Gróf Károly-utca). Str. Sineai (Szent Antal u) II. rendőrkerületben: Str. 29. Decembrie (Haszinger-utca). III. rendőrkerületben: Str. Oituz (Illés u.) IV. és V. rendőrkerületben, mint utolsó határidő jelentkezésre október hó 10-ike tüzetik ki.

— **Apponyi a budapesti egyetem doktora.** Budapest. A Magyar Tudományos Egyetem tanácsa tegnap gróf Apponyi Albertet az egyetem tiszteletbeli doktorává választotta meg.

— **A szegedi egyetem.** Budapest. A Szegedre költözött volt cluji egyetemet kibővíti a közgazdasági fakultással.

— **Bécs a népszövetség székhelye.** Bécs. Genéből ideérkezett autentikus híradás szerint a népszövetség állandó székhelye Bécs lesz.

— **A kijáró magyar képviselők.** Budapest. A kivitei engedélyek kijárással vadolt nemzetgyűlési képviselők visszakérülnek az összehívhatatlansági bizottsághoz, mert a kihallgatott tanuk nagyobb része visszavonta, vagy módosította vallomását. A rendőri eljárás sem produkált eddig olyan adatokat, amelyek alkalmasak lennének arra, hogy a négy képviselő ellen a döntő eljárást lefolytassák.

— **A Szekelytőlődon havazott.** Szekelyudvarhely. A múlt uesten a hirtalan es a gyimesi hegyeken jelentékeny hó esett, mely után az időjárás erősen hidegre fordult. A legtöbb helyen szeptember végén már erősen túltűtek.

— **Dr. Constantin Manea volt budapesti ügyvéd** Bucuresubén a Hotel Excelsiorban ügyvédi irodát nyitott. Elvállalja a Curtea de Casatiehez felkerülő peres és perenzívuli ügyek képviselőit, eljár a miniszteriumoknál és egyes nagóságoknál. Felhívja a gyárak, ipari vállalatok, cégek és egyesek figyelmét az osztrák-magyar szerződés és esetleg román hadsereg által nadi operációkból hadiszolgáltatásból kitöltöttség és egyéb módon okozott hadi karok bejelentésére, amelyek mihamarab bejelentése és megtérítése tárgyában az érdekelteknek részletes információkkal szolgál.

— **A Kőlcsey-Egyesület** f. hó 9-én d. e. 11 órakor hatósági engedéllyel választmányi ülést tart (Kulturpalota, marosparti kis feljáró.) Tárgyszózatunk igen fontos, szíveskedjenek a választmányi tag urak teljes számban megjelenni. Elnökség

— **Ehelyezték a kerületi rendőrprefektust.** Bucuresti. A belügyminiszter elhatározta, hogy a timisoarai kerületi rendőrprefektúra vezetésében személyi változásokat eszközöl. A miniszter Linba Valér kerületi rendőrprefektust, aki hivatalos ügyekben Aradon is többször megfordult, Csernovitzba helyezte, helyettesét dr. Bárdossi Ágostont pedig Cisenevbe.

— **Angol újságírók Aradon.** Ma reggel Cinjról Aradra érkezett három angol újságíró, akik Erdély területén jelenleg tanulmányuton vannak. Az angol újságírók: Sir Harry Britta, Walter Jerold és Walter Lee, Vasile Stoica, Constantinescu Constantin, a legáció titkárai, Petre Grimm, clujli egyetemi tanár és Joan Andrea bányászati vezérigazgató kíséretében érkeztek Aradra a vendégek, akik felkeresték dr. Robu János főpolgármestert, akinek vezetésével megtekintették Arad város nevezetességeit. Az angol újságírók elragadtatással nyilatkoztak a látottak felett és ma délután elutaztak Aradról.

— **Elfogott csempészek.** Ma délelőtti beszállítókká az aradi ügyészség fogházába Almási Péter, Sándor Tódor és Lung Steva csempészeket. A vizsgálóbíró kihallgatásuk után letartóztatta őket.

— **Érdekes távirat érkezett ma Aradra.** A Bucurestiben székelő antantmisszió francia tagjának tudomására jutott, hogy az aradi Patrónázs-Egyesület három ebédlőberendezést sorsol ki. Távirattal fordult az egyesület vezetőségéhez, melyben 100 darab sorsjegyet kér postafordultával küldeni, hogy az október 15-iki sorsoláson résztvehessen. Mivel az egyesületnek ily nagyszámú eladatlan sorsjegy nem állott rendelkezésére, így a helybeli dohánytözsdekben szedte össze a szükséges mennyiséget.

— **Őszi divattapok érkeztek Kerpelhez.** — **Lobe János temetése** nem mint napunk mai számában jeleztük, f. hó 4-én d. u. 5, hanem d. u. 4 órakor lesz a közokmány hálójában házából.

— **Öngyilkos lett a lovával.** Páris. Brochard Oktávia roncvauxi 51 éves parasztszónoknak egy öreg lova volt, amelyet nagyon szeretett. Néhány nappal ezelőtt az állat megbetegedett és az állatorvos kijelentette, hogy azonnal meg kell ölni. Az asszony a lovat az Essone folyóhoz vezette, vastag zsineggel a lóhoz kötötte magát, a zsineghez nehéz követ kötött, s aztán az állatot a vízbe hajította. A ló az asszonnal együtt megfulladt.

— **Házvétel.** Borlodán János 80 ezer leiert megvásárolta Stängl Bernát Strada Bariliu (Rákóczi-utcában) lévő házát.

— **Az új váltópénzek.** Bucuresti. Néhány nap múlva érkezik meg az első szállítmány a Belgiumban rendelt 25 és 50 banis ércpénzekből. Körülbelül 4 hónap alatt a megrendelt teljes 20 millió lei értékű váltópénz az országba érkezik. Ez idő alatt fokozatosan beváltják a még forgalomban lévő germán 50 és 25 banis papírpénzeket.

— **Fehérnemű tolvaj.** Ma délelőtt Serban Avramné betért a Str Caragiale (Csiky Gergely-utca) egyik házába, ahol az ürüggyel, hogy üvegeket akar vásárolni. Benyitott Gél Lajosné lakásába, ahol az előszobában egy asztalon fehérnemű volt kikészítve. Mivel a lakásban abban a pillanatban senki sem időzött, a fehérneműcsomót felkapta és kiszaladt vele az utcára. Gelné cselédje azonnal épen akkor nézett ki az ablakon és meglátta a fehérneművel megszökni akaró tolvaj asszonyt. A

cselédleány rendőrt hívott, aki Serbanné letartóztatta.

— **Rendőrbírói ítéletek.** Giulian Arcadie, az aradi államrendőrség helyettes prefektusa, mint rendőrbíró ma a következő ítéleteket hozta: Nagy Károlyt azért, mert az utcán felügyelet nélkül hagyott lova elszaladt, 30 leire, Kuzmanov Gligoriét azért, mert kocsiját az utcán felügyelet nélkül hagyta, 50 leire, Groza Topát azért, mert a hulladékot az utcára hordta, 50 leire, Áras Gáboré azért, mert az üzletét vasárnap nyitva tartotta, 150 leire, Ambrus Jánost 20, Szilágyi Gábort és Böszörményi Andrászt 50—50, Horváth Andrászt 10, Kibili Józsefet 30, Bogdán Gyulát 30 lei pénzbírságra ítélte azért, mert a házuk előtt levő gyalogjárót nem öntözték, Bozán Floricát és Pavloicu Miklóst azért, mert a portörök ruhát az utcai ablakon rázták ki, 20, illetve 50 lei pénzbírságra ítélte.

— **Lloyd-George és a suffragette.** Egy londoni gyűlésen Lloyd-George angol miniszterelnök kijelentette, hogy a nő sokkal kevesebbet foglalkozik politikával, de annál többet a családjával és a háztartásával. Pankhurst az ismert suffragette közbeszólt: „Ha kegyelmes ur lenne a férjem, megmérgezném.” Lloyd-George merően ránézett a harcias amazónra és csak ennyit mondott: „Asszonyom, ha én lennék a férje, önként bevenném a mérget.”

Adókiivetés.

(Kik kerülnek sorra.)

Az aradvárosi I. számú adófelsőszámlási bizottság a következő adózók jövedelmi, vagyon és hadianyereségadóit fogja tárgyalni október 7-én: Grünberger Mária, Grünstein Armin, Gubari Gyula, Guthier Rudolf, Guttman Nándor, özv. Guttman Ignácné, Hajduc Péter, Hacker Lázár, özv. Hacker Jakabné, özv. Halász Lajosné, Halie Péter, Berger Mór, Ditrich Albert, Deutsch Károly, Eichner Jenő.

A II. számú adófelsőszámlási bizottság a következő adózók adóját tárgyalja október 6-án: Steinfeld II, Steiner Jacob, Steiner Filip, Steiner Izidor, Steiner Mór, Steiner Jenő, Steiner Miksa, Steifz Antal, Stengl Bernát, Stern Lipót, Stern B. József, Stern Miksa, Stern József, Stern Abraham, Stolez Vincentin, Sipos Mladen, dr. Sinkai Traján, Strasser Viktor, Strasser E. Ignác, Schwarz Zsigmond, Schwarz Eugén, Schwarz Árpád, Schwarz Zsigm., Schwarz Armin, Schwarz Vilmos, Schwarz Adolf, Schwarz Manó, Schwarz Béla, Schwarz Mihály, Schwarz Farkas, Schwarz Jenő, Schwarz Francisc, Schveffer Ede és gyermeke, Schulhof Andor, Schuller Josif, Sulik Lajos, Schultz Henrik, özv. Szabó Lászlóné.

Oktober 7-én: Özv. Szabolcai Ferencné, özv. Szalkai Arminé, Szakács István, Szakál István, dr. Szalai Vilmos, Szalai Imre, Szatmári Radó, Szatmári Rezső, Szávai Kálmán, Szávai Lajos, Seeburger Mihály, Szeitz Péter, dr. Szegő Hugó, Szegő Manó, Szegő Miksa, Székely L. Lajos, dr. Székely Ferenc, Székely Bertalan, dr. Szelle Lajos, dr. Szelle Károly, Szélpál István, Szénási János, Szendrey Mihály, Szenes Henrik, Szigeti Oszkár, Sziklai Lajos, Sziklai Péter, Szilárd Victor, dr. Singer Jó-

zsef, Singer Sándor, özv. Szkala Oszkárné, Szondy János, Szócs János, dr. Szóllóssy Zsigmond, Stoján Demeter, özv. Stoján Romulusné, Stojka Kálmán, dr. Stoinescu Sándor, Szuppi Lajos, Szucs Demeter.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak: Dollár 90, márka 0.92, francia frank 9.25, dinár 1.90, sokol 1.15, magyar korona 0.22, osztrák korona 0.08. **Budapesti kifizetés:** 5.90, bécsi kifizetés 22.

Zürichi nyitás: Berlin 460, New York 572, Milánó 2275, Prága 590, Budapest 80, Zágráb 245, Bucuresti 480, Varsó 9, Bécs 35, osztrák lebeljegyzett korona 24.

Budapesti nyitás: Napoleon d'Or 2085, dollár 696, francia frank 5000, márka 561, lira 2700, osztrák korona 27 és háromnegyed, rubel 26 és fél, sokol 724, dinár 1115, lengyel márka 11 és fél. **Kifizetések:** Berlin 563 és háromnegyed, Milánó 2737 és fél, Prága 727 és fél, Zürich 123, Bécs 24 és háromnegyed, Zágráb 285.

Bécsi nyitás: Sokol 3050, dinár 4650, magyar korona 410, lengyel márka 49 és fél, lira 11300, leu 2400, angol font 10900, dollár 2860, francia frank 19700, svájci frank 50900, márka 2350. **Kifizetések:** Prága 3000, Zágráb 1180, Budapest 410, Varsó 53, Milánó 11400, Bucuresti 2400, London 11000, New York 2890, Páris 19800, Svájc 51000, Berlin 2350, Amsterdam 91000.

Zürichi zárlat: Berlin 455, Hollandia 18375, New York 571, London 2141, Páris 4075, Milano 2275, Prága 590, Budapest 82.5, Zágráb 245, Bucuresti 480, Varsó 9, Bécs 35, osztrák lebeljegyzett korona 24.

Budapesti zárlat: Napoleon d'Or 2090, lira 2625, dollár 691, francia frank 4950, márka 558, lengyel márka 11.5, leu 595, rubel 25.80. **Kifizetések:** Bucuresti 560, London 2740, Páris 4975, Prága 725, Bécs 25.25, New York 725.

Bécsi zárlat: Sokol 3100, dinár 4700, magyar korona 415, lengyel márka 47, lira 11500, leu 2380, angol font 11300, dollár 2980, francia frank 21100, svájci frank 51900, márka 2380. **Kifizetések:** Prága 3150, Zágráb 1190, Budapest 428, Varsó 47.5, Milano 11600, Bucuresti 2390, London 11400, New York 2390, Páris 21200, Svájc 52000, Berlin 2380, Amsterdam 99000.

— **Szindikátus a gabona értékesítésére.** Romániából kivitelre kerülő gabona értékesítésére Bucurestiben nagy arányú szindikátus létesült 500 millió lei alaptőkével. Az alakulásban az államon kívül Románia legnagyobb bankjai vesznek részt. A szindikátus feladata Románia termés feleslegét a lehető legkedvezőbb feltételek mellett

értékesíteni és megfelelő üzletpolitikával a valuta javítását előmozdítani. A konzorcium csakis idegen valuta ellenében ad el gabonát és kezelési díj gyanánt 2 és fél százalékot szed.

— **Az új magyar pénz.** Budapest. Az új pénz körülbelül október 8-án érkezik Budapestre. A Ganz-gyárral folyó tárgyalások pénzneműgyártás felállítására vonatkoznak. A Ganz ugyanis egy új, az eddigieknél tökéletesebb eljárás birtokában van, amellyel képes volna az országot a külföldtől függetleníteni.

— **Mennyi osztrák-magyar állampapír van Romániában?** A pénzügyminiszterium kimutatást készített a román állampolgárok birtokában levő összes, a volt osztrák-magyar monarchia által kibocsátott állampapírokról. Ezt a kimutatást a békeszerződések végrehajtását végző bizottság részére készítették. Ez évi szeptember 10-ig, a lebeljegyzési határidő lejártáig a pénzügyminiszterium a következő adatokkal rendelkezett: 1914. július 28-ika előtti kibocsátású állampapírokból van az okiráltságban 42.305.72 kor., Bukovinában 28.907.000 kor., Erdélyben 224.897.667 kor. értékben. Az 1914. július 28-ika után 1918. okt. 31-ig kibocsátott állampapírokból van: ez okiráltságban 254.245.475 kor., Bukovinában 266.915.716 kor. és Erdélyben 2 milliárd 235.460.077 korona értékben. (Univ.)

Női ruhás férfiak.

(Razzia a német fővárosban.)

A berlini rendőrség bünygyi osztálya erős küzdelmet folytat a birodalmi fővárosban erősen elszaporodott transvestiták ellen, akik főleg az Unter den Linden környékén folytatják szegyenletes üzérkedéseiket és inarszerűleg foglalkoznak ezzel az erkölcs telen életmóddal. Transvestitáknak nevezik a női ruhába öltözött férfiakat. A berlini rendőrség bünygyi osztálya az elmúlt éjszakák egyikén nagy vadászatot rendezett ezekre. A Lindent a Wilhelmstrassétól a Friedrichstrasséig lezárták rendőri kordonnal és minden ott sétáló nőt személyi szigorú vizsgálatnak vetettek alá. Ez alkalommal 12 transvestitát sikerült a rendőrségnek letartóztatni. De ez csak igen kis része lehet annak a sok transvestitának, akik a Lindewen szoktak korzózni éjszakánként. A rendőrség külön böző klubokban is razziákat fog tartani, mert tudomására jutott, hogy több fashionablenak tartott klubban ének- és táncprogramm leple alatt ugyanaz folyik éjszánként, mint a Lindenen.

